

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ

Харківський національний університет внутрішніх справ

Кафедра педагогіки та психології факультет № 3

РОБОЧА ПРОГРАМА

навчальної дисципліни **«Основи психологічної корекції»**

вибіркових компонент

освітньої програми першого рівня вищої освіти

за спеціальністю 053 Психологія (психолог ювенальної превенції)

Харків 2023

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 30.08.2023 № 7

СХВАЛЕНО

Вченою радою факультету № 3
Протокол від 29.08.2023 № 8

ПОГОДЖЕНО

Секцією науково-методичної ради
з гуманітарних та соціально-
економічних дисциплін ХНУВС
Протокол від 29.08.2023 № 7

Розглянуто на засіданні кафедри педагогіки та психології
(протокол від 29.08.2023 № 13)

Розробники:

професор кафедри педагогіки та психології факультету № 3, кандидат психологічних наук, доцент ХНУВС Харченко С.В.

Рецензенти:

1. начальник кафедри психології та педагогіки гуманітарного факультету НАНГУ, кандидат психологічних наук, доцент Ларіонов С.О.
2. доцент кафедри педагогіки та психології факультету № 3 ХНУВС, кандидат психологічних наук, доцент Доценко В.В.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Шифри та назви галузі знань, код та назва спеціальності, ступень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS – 4,0	05 «Соціальні та поведінкові науки» 053 «Психологія» Бакалавр Психолог ювенальної превенції	Навчальний курс 4
Загальна кількість годин – 120		Семестр № 7
Кількість тем – 8		Види контролю: залік
Розподіл навчальної дисципліни за видами занять:		
денна форма навчання:		заочна форма навчання
Лекції – 20; (години)	підготовка	Лекції – _____; (години)
Семінарські заняття – 20; (години)		Семінарські заняття – _____; (години)
Практичні заняття – 20; (години)		Практичні заняття – _____; (години)
Самостійна робота – 60; (години)		Лабораторні заняття – _____; (години)
Індивідуальні завдання: підготовка доповідей; психокорекційної програми		Самостійна робота – _____; (години)
Реферати (тощо) – 2, семестр № 7		Індивідуальні завдання: Курсова робота – _____ (кількість; № семестру) Реферати – _____ (кількість; № семестру)

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: ознайомлення здобувачів вищої освіти із найбільш поширеними напрямками сучасної психологічної корекції та психотерапії та основними методами психологічного лікувального впливу на особистість, які в них використовуються, а також формування у здобувачів вищої освіти вмінь та навичок практичного використання сучасних методів психологічної допомоги у професійній діяльності.

Завдання: збагатити здобувачів вищої освіти ґрунтовними знаннями з щодо стратегії та тактики психотерапевтичної та корекції, здатного допомоги та використовувати окремі техніки психотерапевтичного та психокорекційного впливу на особистість в професійній діяльності.

Міждисциплінарні зв'язки: клінічна психологія, історія психології, психодіагностика, психофізіологія.

Очікувані результати навчання: у результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен

знати:

- уявлення про особистість людини в різних напрямках психологічної допомоги;
- теоретичні погляди на терапевтичний та корекційний процесінг клієнта у представників різних напрямків психологічної допомоги;
- позиції психолога та клієнта в основних напрямках психологічної допомоги;
- основні методи діагностики, корекції та терапії, що застосовуються представниками базових напрямків психологічної допомоги;
- підходи до оцінки ефективності психокорекційних та психотерапевтичних заходів та протипоказання до них;
- стратегії психологічної корекції та терапії основних видів психічних розладів поведінки та особистості;
- основні групи проблем, що постають в ході корекційної та психотерапевтичної роботи;
- особливості застосування психокорекційних та психотерапевтичних заходів згідно чинного законодавства.

вміти:

- визначити необхідність того або іншого способу психологічної корекції або психотерапевтичного впливу в залежності від індивідуальних особливостей клієнта;
- складати план психологічної допомоги;
- визначати ефективність психологічної допомоги;
- застосовувати базові техніки психологічної корекції та психотерапевтичного впливу на особистість людини в повсякденній службовій діяльності.

Програмні компетентності, які формуються при вивченні навчальної дисципліни		
Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері психології, що передбачають застосування основних психологічних теорій та методів та характеризуються комплексністю і невизначеністю умов.	
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК1.	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
	ЗК2.	Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
	ЗК3.	Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
	ЗК4.	Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
	ЗК5.	Здатність бути критичним і самокритичним.
	ЗК6.	Здатність приймати обґрунтовані рішення.
	ЗК7.	Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

	ЗК8.	Навички міжособистісної взаємодії,
	ЗК9.	Здатність працювати в команді.
	ЗК10.	Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
Спеціальні (фахові, предметні) компетенції (СК)	СК1.	Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології
	СК2.	Здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ.
	СК4.	Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел
	СК7.	Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації
	СК8.	Здатність організовувати та надавати психологічну допомогу (індивідуальну та групову)
	СК9.	Здатність здійснювати просвітницьку та психопрофілактичну відповідно до запиту
	СК10.	Здатність дотримуватися норм професійної етики
	СК11.	Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку
	СК12.	Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології

3. Програма навчальної дисципліни

ТЕМА № 1. «Психологічна корекція як сфера діяльності психолога».

Надання психологічної допомоги як напрям роботи психолога. Психологічні консультування, корекція та терапія. Напрями, школи, методи та техніки психокорекційної та психотерапевтичної роботи. Етапи надання психологічної допомоги. Оцінювання ефективності психокорекційних заходів. Чинники, які впливають на ефективність психокорекційної роботи. Специфіка групової форми надання психологічної допомоги. Наукові та етичні принципи надання психологічної допомоги. Законодавче врегулювання надання психологічної допомоги в Україні.

ТЕМА № 2. «Поведінковий напрямок в психокорекції».

Загальні уявлення про особистість з позицій біхевіорального напрямку.

Навчання, обумовлення та їх види. Показання до психокорекції та психотерапії, визначення цілей. Сутність поведінкового напрямку в наданні психологічної допомоги. Основні поняття та сфери застосування поведінкової корекції. Причини розладів поведінки та можливості її виправлення в рамках поведінкового підходу. Техніки біхевіоризму: «позитивне підкріплення», «негативне підкріплення»; «контроль стимулу»; «покарання», «тайм-аут»; імерсивні методи.

Техніки надання психологічної допомоги: процедури релаксації (прогресуюча м'язова релаксація; короткі процедури м'язової релаксації; вербальні процедури релаксації; ментальна релаксація; диференційована релаксація; умовна релаксація; релаксований стиль життя; релаксаційний тренінг); систематична десенсибілізація; репетиція поведінки та тренінг асертивності; методи підкріплення та покарання; аверсивний метод і метод «повені». Тренінг вмінь (виконавської компетентності). Жетонна терапія.

ТЕМА № 3. «Когнітивно-поведінковий напрямок в психокорекції»

Уявлення про особистість в когнітивному напрямку надання психологічної допомоги(моделі депресії та тривожності). Помилки мислення та сприйняття. Генезис неврозу. Етапи надання психологічної допомоги. Підходи до надання психологічної допомоги при особистісних розладах за DSM-IV.

Сутність раціонально-емотивної терапії А. Еліса. Авсд-техніка. Техніки РЕТ: обговорення та спростування ірраціональних поглядів; когнітивне домашнє завдання; раціонально-емотивна уява; рольова гра. Етапи та техніки когнітивної корекційної роботи. Дискутування, поведінкові та емотивні когнітивні техніки за А. Елісом. Основні риси людей, які самоактуалізуються за А. Елісом.

Сутність когнітивного підходу А. Бека. Автоматичні думки й основні когнітивні помилки за А. Беком. Техніки виявлення й ідентифікації автоматичних думок за А. Беком. Техніки перевірки реалістичності та коректування автоматичних думок за А. Беком. Техніка «Сократівський діалог». Реальнісна терапія В. Гласера.

ТЕМА № 4. «Психоаналітичний напрямок в психокорекції».

Генезис неврозу. Особистість клієнта та консультанта в процесі надання допомоги. Модель психодинамічної корекції та терапії. Техніки класичного психоаналізу. Основні теоретичні положення теорії З. Фрейда. Метод вільних асоціацій. Метод аналізу сновидів за З. Фрейдом. Конфронтація. Перенос та контр перенос. Основні теоретичні положення теорії К. Юнга. Метод аналізу сновидів за К. Юнгом. Психотехніки в аналітичній психології А. Адлера: Аналіз особистісної динаміки, «родинне сузір'я», «антисугестія», дії «Як що б», «натискання кнопки», «уникання плакунчика», «аналіз ранніх спогадів».

ТЕМА № 5. «Гуманістичний та екзистенційний підхід в психологічній допомозі».

Клієнт-центрований підхід К. Роджерса. Основні поняття клієнт-

центрованого підходу: «поле досвіду», «самість», «Я»-реальне, «Я»- ідеальне, «тенденція до самоактуалізації». Цілі надання психологічної допомоги та її умови за Роджерсом. Позиція психолога: конгруентність, позитивна оцінка, емпатичне сприймання клієнта. Техніки встановлення конгруентності, вербалізація, відображення емоцій. Етапи корекції.

Гештальт та границі контакту терапевта та клієнта. Генез неврозу (конфлюенція, інтроекція, проекція, ретрофлексія, дефлексія). Рівні надання психологічної допомоги. Техніки надання психологічної допомоги (контракт, техніки діалогу та проєктивні техніки).

ТЕМА № 6. «Трансактний аналіз в психокорекції».

Структура особистості за Е. Берном. Трансактний аналіз в корекції дітячо-батьківських відносин. Трансактний аналіз у груповій роботі.

ТЕМА № 7. «Тілесно-орієнтована терапія».

Фізична динаміка структури характеру особистості за А. Лоуеном. Біоенергетичний аналіз. Уявлення про м'язовий панцир. Техніки роботи з тілом. Аутогенне тренування. Медитація. Рольфінг, пальсінг. Методи тілесного усвідомлювання Фельденкрайза. Первинна терапія Янова.

ТЕМА № 8. «Арттерапія».

Розвиток артерапевтичного підходу. Основні форми артерапії. Бібліотерапія. Танцювальна терапія. Музикотерапія. Драмтерапія. Лялькотерапія.

4. Структура навчальної дисципліни
4.1.1. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами
(денна форма навчання)

Номер та назва навчальної теми	Кількість годин, відведених на вивчення навчальної дисципліни						Вид контролю
	Всього	з них:					
		Лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота	
Семестр № 7							
Тема № 1: Психологічна корекція як сфера діяльності психолога	8	4	2	-	-	6	залік
Тема № 2: Поведінковий напрямок в психокорекції	12	2	2	4	-	8	
Тема № 3: Когнітивно-поведінковий напрямок в психокорекції	18	4	4	4	-	8	
Тема № 4: Психоаналітичний напрямок в психокорекції	16	2	2	2	-	8	
Тема № 5: Гуманістичний та екзистенційний підходи в психологічній допомозі	12	2	2	2	-	8	
Тема № 6: Транс-актний аналіз в психокорекції	12	2	2	2	-	8	
Тема № 7: Тілесно-орієнтована психотерапія	12	2	2	2	-	6	
Тема № 8: Арттерапія	12	2	4	4	-	8	
Всього за семестр	120	20	20	20	-	60	

4.1.3. Питання, що виносяться на самостійне опрацювання

Перелік питань до тем навчальної дисципліни		Література:
Тема № 1: Психологічна корекція як сфера діяльності психолога		
<ol style="list-style-type: none"> Надання психологічної допомоги як напрям роботи психолога. Психологічні консультування, корекція та терапія. Напрями, школи, методи та техніки психокорекційної та психотерапевтичної роботи. Етапи надання психологічної допомоги. Принципи, цілі та завдання психокорекції та психотерапії. Психокорекційні програми. Оцінювання ефективності психокорекційних заходів. Чинники, які впливають на ефективність психокорекційної роботи. Специфіка групової форми надання психологічної допомоги. Наукові та етичні принципи надання психологічної допомоги. Законодавче врегулювання надання психологічної допомоги в Україні.	6-8, 11, 13, 14 (основна), 4, 5, 7 (додаткова)	
Тема № 2. Поведінковий напрям в психокорекції		
<ol style="list-style-type: none"> Сутність поведінкового напрямку в наданні психологічної допомоги. Причини розладів поведінки та можливості її виправлення в рамках поведінкового підходу. Оцінка в рамках інтерв'ю; Додаткові джерела даних, необхідних для оцінки; Самоспостереження клієнта; Непряме спостереження в природній обстановці; Визначення цілей. Прогресуюча м'язова релаксація; Короткі процедури м'язової релаксації; Вербальні процедури релаксації; Ментальна релаксація; Диференційована релаксація; Умовна релаксація; Релаксований стиль життя; Релаксаційний тренінг. Систематична десенсибілізація. Різновиди систематичної десенсибілізації. Репетиція поведінки та тренінг асертивності. Методи підкріплення та покарання. Аверсивний метод і метод «повені».	6-8, 11, 13 (основна), 4, 5, 8 (додаткова)	
Тема № 3. Когнітивний напрям в психокорекції.		
<ol style="list-style-type: none"> Уявлення про особистість в когнітивному напрямку надання психологічної допомоги (моделі депресії та тривожності). Поняття про помилки мислення та сприйняття в когнітивному напрямку надання психологічної допомоги. Генезис неврозу в когнітивному напрямку надання психологічної допомоги.	6-8, 11, 13 (основна), 4, 5, 7 (додаткова)	

	<p>4. Етапи надання психологічної допомоги в когнітивному напрямку надання психологічної допомоги.</p> <p>5. Підходи до надання психологічної допомоги при особистісних розладах в когнітивному напрямку надання психологічної допомоги.</p> <p>6. Сутність раціонально-емотивної терапії А. Елліса.</p> <p>7. АВСД-техніка.</p> <p>8. Техніки РЕТ: обговорення та спростування ірраціональних поглядів; когнітивне домашнє завдання; раціонально-емотивна уява; рольова гра.</p> <p>9. Етапи та техніки когнітивної корекційної роботи.</p> <p>10. Дискутування, поведінкові та емотивні когнітивні техніки за А. Елісом.</p> <p>11. Сутність когнітивного підходу А. Бека.</p> <p>12. Автоматичні думки й основні когнітивні помилки за А. Беком.</p> <p>13. Техніки виявлення й ідентифікації автоматичних думок за А. Беком.</p> <p>14. Техніки перевірки реалістичності та коректування автоматичних думок за А. Беком.</p> <p>15. Техніка «Сократівський діалог».</p> <p>16. Реальнісна терапія В. Гласера.</p>	
Тема № 4: Психоаналітичний напрямок в психокорекції		
	<p>1. Особистість клієнта та консультанта в процесі надання допомоги в психодинамічній корекції та терапії.</p> <p>2. Модель психодинамічної корекції та терапії.</p> <p>3. Техніки класичного психоаналізу.</p> <p>4. Основні теоретичні положення теорії З. Фрейда.</p> <p>5. Метод вільних асоціацій.</p> <p>6. Метод аналізу сновидів за З. Фрейдом.</p> <p>7. Конфронтація, перенос та контр перенос.</p> <p>8. Основні теоретичні положення теорії К. Юнга. Метод аналізу сновидів за К. Юнгом.</p> <p>9. Психотехніки в аналітичній психології А. Адлера: Аналіз особистісної динаміки, «Родинне сузір'я», «Антисугестія», дії «Як що б», «Натискання кнопки», «Уникання плакунчика», «Аналізранніх спогадів».</p>	<p>1-3, 5-8, 11, 13 (основна), 4, 5, 7 (додаткова)</p>
Тема № 5. Гуманістичний та екзистенційний підхід в психологічній допомозі		
	<p>1. Клієнт-центрований підхід К. Роджерса.</p> <p>2. Основні поняття клієнт-центрованого підходу: «поле досвіду», «самість», «Я»-реальне, «Я»- ідеальне, «тенденція до самоактуалізації».</p> <p>3. Цілі надання психологічної допомоги та її умови за Роджерсом.</p> <p>4. Позиція психолога у клієнт-центрованому підході К. Роджерса: конгруентність, позитивна оцінка, емпатичне сприймання клієнта.</p> <p>5. Техніки встановлення конгруентності, вербалізація, відображення емоцій у клієнт-центрованому підході К. Роджерса.</p> <p>6. Етапи корекції у клієнт-центрованому підході К. Роджерса.</p> <p>7. Лого підхід в психокорекційній роботі.</p>	<p>6-13 (основна), 4, 5, 7 (додаткова)</p>

	8. Гештальтпсихологічний підхід в психокорекційній роботі.	
	Тема № 6. Транс-актний аналіз в психокорекції	
	1. Структура особистості за Е. Берном. 2. Трансактний аналіз в корекції дитячо-батьківських відносин. 3. Трансактний аналіз у груповій роботі. 4. Сценарії в трансактному аналізі.	4-8, 11, 13 (основна), 4, 5, 7 (додаткова)
	Тема № 7. Тілесно-орієнтована психотерапія	
	1. Фізична динаміка структури характеру особистості за А. Лоуеном. 2. Біоенергетичний аналіз в тілесно-орієнтованій психотерапії. 3. Уявлення про м'язовий панцир в тілесно-орієнтованій психотерапії. 4. Техніки роботи з тілом в тілесно-орієнтованій психотерапії. 5. Аутогенне тренування в тілесно-орієнтованій психотерапії. 6. Медитація. 7. Рольфінг, пальсінг. 8. Методи тілесного усвідомлювання Фельденкрайза. 9. Первинна терапія Янова.	5-8, 11, 13 (основна), 4- 6, 7 (додаткова)
	Тема № 8: Арттерапія	
	1. Розвиток артерапевтичного підходу. 2. Основні форми артерапії. 3. Бібліо-терапія. 4. Танцювальна терапія. 5. Музикотерапія. 6. Драмтерапія. 7. Лялькотерапія.	6-8, 11 (основна), 1-3, 7 (додаткова)

5. Індивідуальні навчально-дослідні завдання

5.1.1. Теми рефератів

1. Психотерапія як напрямок роботи психолога.
  2. Психокорекція як напрямок роботи психолога.
  3. Поняття напрямку, школи, методу та техніки терапевтичної роботи.
- Етапи терапевтичної роботи.
4. Наукові та етичні принципи психотерапії. Законодавче врегулювання психотерапевтичної роботи в Україні.
  5. Індивідуальна психологія А. Адлера. Стиль життя. Методи терапії.
  6. Аналітична психологія К. Юнга. Архетипи, застосування теоретичних уявлень К. Юнга в трансперсональній психології.
  7. Техніки класичного психоаналізу. Модель психодинамічної терапії.
  8. Загальні уявлення про особистість з позицій біхевіорального напрямку.
- Навчання, обумовлення та їх види.
9. Показання до біхевіоральної терапії, визначення цілей.
  10. Техніки поведінкової терапії: процедури релаксації (прогресуюча м'язова релаксація; короткі процедури м'язової релаксації; вербальні процедури релаксації; ментальна релаксація; диференційована релаксація; умовна

релаксація; релаксований стиль життя; релаксаційний тренінг); систематична десенсибілізація; репетиція поведінки та тренінг асертивності; методи підкріплення та покарання; аверсивний метод і метод «повені».

11. Зв'язок поведінкового та когнітивного напрямку терапії.
12. Когнітивні уявлення про особистість.
13. Моделі депресії та тривожності А. Бека.
14. Підходи до когнітивної терапії особистісних розладів за DSM-IV.
15. Когнітивні техніки: специфічні техніки виявлення й ідентифікації автоматичних думок; перевірка реалістичності й корегування автоматичних думок; ідентифікація та зміна прихованих переконань.
16. РЕТ А. Еліса.
17. Реальностна терапія У. Гласера.
18. Гештальт та границі контакту терапевта та клієнта.
19. Генез неврозу (конфлюенція, інтроекція, проекція, ретрофлексія, дефлексія).
20. Техніки терапії (контракт, техніки діалогу та проєктивні техніки).
21. Фізична динаміка структури характеру особистості за А. Лоуеном.
22. Біоенергетичний аналіз.
23. Уявлення про м'язовий панцир.
24. Техніки роботи з тілом.
25. Аутогенне тренування.
26. Медитація.
27. Рольфінг, пальсінг.
28. Методи тілесного усвідомлювання Фельденкрайза.
29. Первинна терапія Янова.

5.1.2. Темы курсових робіт

Не передбачено навчальним планом

5.1.3. Темы наукових робіт

Не передбачено навчальним планом

6. Методи навчання

На практичних заняттях: моделювання ситуативних задач та вивчення матеріалів психотерапевтичної практики (за усіма темами), вивчення нормативних документів МВС України та МОЗ України.

- конспектування лекцій та самостійне опрацювання лекційного матеріалу за власним конспектом лекцій;
- підготовка тематичних повідомлень;
- участь у групових дискусіях;
- вирішення творчих практичних завдань.

Самостійна робота за кожною темою передбачає вивчення:

- наукової літератури за темою;
- відеоматеріалів.

Індивідуальна робота передбачає підготовку доповідей, виконання наукових робіт у вигляді рефератів.

7. Перелік питань та завдань, що виносяться на підсумковий контроль

1. Надання психологічної допомоги як напрям роботи психолога.
2. Психологічні консультування, корекція та терапія.
3. Напрями, школи, методи та техніки психокорекційної роботи.
4. Етапи надання психологічної допомоги.
5. Принципи, цілі та завдання психокорекції.
6. Психокорекційні програми.
7. Оцінювання ефективності психокорекційних заходів.
8. Чинники, які впливають на ефективність психокорекційної роботи.
9. Специфіка групової форми надання психологічної допомоги.
10. Наукові та етичні принципи надання психологічної допомоги.
11. Законодавче врегулювання надання психологічної допомоги в Україні.
12. Сутність поведінкового напрямку в наданні психологічної допомоги.
13. Причини розладів поведінки та можливості її виправлення в рамках поведінкового підходу.
14. Оцінка в рамках інтерв'ю;
15. Додаткові джерела даних, необхідних для оцінки;
16. Самоспостереження клієнта;
17. Непряме спостереження в природній обстановці;
18. Визначення цілей.
19. Прогресуюча м'язова релаксація;
20. Короткі процедури м'язової релаксації;
21. Вербальні процедури релаксації;
22. Ментальна релаксація;
23. Диференційована релаксація;
24. Умовна релаксація;
25. Релаксований стиль життя;
26. Релаксаційний тренінг.
27. Систематична десенсибілізація.
28. Різновиди систематичної десенсибілізації.
29. Репетиція поведінки та тренінг асертивності.
30. Методи підкріплення та покарання.
31. Аверсивний метод і метод «повені».
32. Уявлення про особистість в когнітивному напрямку надання психологічної допомоги (моделі депресії та тривожності).
33. Поняття про помилки мислення та сприйняття в когнітивному напрямку надання психологічної допомоги.
34. Генезис неврозу в когнітивному напрямку надання психологічної допомоги.
35. Етапи надання психологічної допомоги в когнітивному напрямку

надання психологічної допомоги.

36. Підходи до надання психологічної допомоги при особистісних розладах в когнітивному напрямку надання психологічної допомоги.

37. Сутність раціонально-емотивної терапії А. Елліса.

38. АВСД-техніка.

39. Техніки РЕТ: обговорення та спростування ірраціональних поглядів; когнітивне домашнє завдання; раціонально-емотивна уява; рольова гра.

40. Етапи та техніки когнітивної корекційної роботи.

41. Дискутування, поведінкові та емотивні когнітивні техніки за А. Елісом.

42. Сутність когнітивного підходу А. Бека.

43. Автоматичні думки й основні когнітивні помилки за А. Беком.

44. Техніки виявлення й ідентифікації автоматичних думок за А. Беком.

45. Техніки перевірки реалістичності та коректування автоматичних думок за А. Беком.

46. Техніка «Сократівський діалог».

47. Реальнісна терапія В. Гласера.

48. Особистість клієнта та консультанта в процесі надання допомоги в психодинамічній корекції та терапії.

49. Модель психодинамічної корекції та терапії.

50. Техніки класичного психоаналізу.

51. Основні теоретичні положення теорії З. Фрейда.

52. Метод вільних асоціацій.

53. Метод аналізу сновидів за З. Фрейдом.

54. Конфронтація, перенос та контр перенос.

55. Основні теоретичні положення теорії К. Юнга. Метод аналізу сновидів за К. Юнгом.

56. Психотехніки в аналітичній психології А. Адлера: Аналіз особистісної динаміки, «Родинне сузір'я», «Антисугестія», дії «Як що б», «Натискання кнопки», «Уникання плакунчика», «Аналіз ранніх спогадів».

57. Клієнт-центрований підхід К. Роджерса.

58. Основні поняття клієнт-центрованого підходу: «поле досвіду», «самість», «Я»-реальне, «Я»- ідеальне, «тенденція до самоактуалізації».

59. Цілі надання психологічної допомоги та її умови за Роджерсом.

60. Позиція психолога у клієнт-центрованому підході К. Роджерса: конгруентність, позитивна оцінка, емпатичне сприймання клієнта.

61. Техніки встановлення конгруентності, вербалізація, відображення емоцій у клієнт-центрованому підході К. Роджерса.

62. Етапи корекції у клієнт-центрованому підході К. Роджерса.

63. Лого підхід в психокорекційній роботі.

64. Гештальтпсихологічний підхід в психокорекційній роботі.

65. Структура особистості за Е. Берном.

66. Трансактний аналіз в корекції дітячо-батьківських відносин.

67. Трансактний аналіз у груповій роботі.

68. Сценарії в трансактному аналізі.

69. Фізична динаміка структури характеру особистості за А. Лоуеном.
70. Біоенергетичний аналіз в тілесно-орієнтованій психотерапії.
71. Уявлення про м'язовий панцир в тілесно-орієнтованій психотерапії.
72. Техніки роботи з тілом в тілесно-орієнтованій психотерапії.
73. Аутогенне тренування в тілесно-орієнтованій психотерапії.
74. Медитація.
75. Рольфінг, пальсінг.
76. Методи тілесного усвідомлювання Фельденкрайза.
77. Первинна терапія Янова.
78. Розвиток артерапевтичного підходу.
79. Основні форми артерапії.
80. Бібліо-терапія.
81. Танцювальна терапія.
82. Музикотерапія.
83. Драматерапія.
84. Лялькотерапія.

8. Критерії та засоби оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти

Контрольні заходи включають у себе поточний та підсумковий контроль.

Поточний контроль.

До форм поточного контролю належить оцінювання:

- рівня знань під час семінарських;
- якості виконання індивідуальної та самостійної роботи.

Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських, занять і має за мету перевірку засвоєння знань, умінь і навичок здобувачем вищої освіти з навчальної дисципліни.

У ході поточного контролю проводиться систематичний вимір приросту знань, їх корекція. Результати поточного контролю заносяться викладачем до журналів обліку роботи академічної групи за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Оцінки за самостійну та індивідуальну роботи виставляються в журнали обліку роботи академічної групи окремою графою за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»). Результати цієї роботи враховуються під час виставлення підсумкових оцінок.

При розрахунку успішності здобувачів вищої освіти в Університеті враховуються такі види робіт: навчальні заняття (семінарські); самостійна та індивідуальна роботи (виконання домашніх завдань, ведення конспектів першоджерел та робочих зошитів, виконання розрахункових завдань, підготовка рефератів, наукових робіт, публікацій, виступи на наукових конференціях, семінарах та інше); контрольні роботи (виконання тестів, контрольних робіт у вигляді, передбаченому в робочій програмі навчальної дисципліни). Вони оцінюються за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Результат навчальних занять за семестр розраховується як середньоарифметичне значення з усіх виставлених оцінок під час навчальних занять протягом семестру та виставляється викладачем в журналі обліку роботи академічної групи окремою графою.

Результат самостійної роботи за семестр розраховується як середньоарифметичне значення з усіх виставлених оцінок з самостійної роботи, отриманих протягом семестру та виставляється викладачем в журналі обліку роботи академічної групи окремою графою.

Здобувач вищої освіти, який отримав оцінку «незадовільно» за навчальні заняття або самостійну роботу, зобов'язаний перескласти її.

Загальна кількість балів (оцінка), отримана здобувачем за семестр перед підсумковим контролем, розраховується як середньоарифметичне значення з оцінок за навчальні заняття та самостійну роботу, та для переводу до 100-бальної системи помножується на коефіцієнт 10.

$$\text{Загальна кількість балів (перед підсумковим контролем)} = \left(\frac{\text{Результат навчальних занять за семестр} + \text{Результат самостійної роботи за семестр}}{2} \right) * 10$$

Підсумковий контроль.

Підсумковий контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання на певному ступені вищої освіти або на окремих його завершених етапах.

Для обліку результатів підсумкового контролю використовується поточно-накопичувальна інформація, яка реєструється в журналах обліку роботи академічної групи. Результати підсумкового контролю з дисциплін відображаються у відомостях обліку успішності, навчальних картках здобувачів вищої освіти, залікових книжках. **Присутність здобувачів вищої освіти на проведенні підсумкового контролю (заліку) обов'язкова.** Якщо здобувач вищої освіти не з'явився на підсумковий контроль (залік, екзамен), то науково-педагогічний працівник ставить у відомість обліку успішності відмітку «не з'явився».

Підсумковий контроль (залік) оцінюється за національною шкалою. Для переводу результатів, набраних на підсумковому контролі (екзамені, заліку), з національної системи оцінювання в 100-бальну вводиться коефіцієнт **10**, таким чином максимальна кількість балів на підсумковому контролі (екзамені, заліку), які використовуються при розрахунку успішності здобувачів вищої освіти, становить - **50**

Підсумкові бали з навчальної дисципліни визначаються як сума балів, отриманих здобувачем протягом семестру та балів, набраних на підсумковому контролі (екзамену).

$$\begin{array}{ccccc} \text{Підсумкові бали} & & \text{Загальна кількість} & & \\ \text{навчальної} & & \text{балів (перед} & & \text{Кількість балів за} \\ \text{дисципліни} & = & \text{підсумковим} & + & \text{підсумковим} \\ & & \text{контролем)} & & \text{контролем} \end{array}$$

Здобувач вищої освіти, який під час складання підсумкового контролю отримав оцінку «незадовільно», складає підсумковий контроль (екзамен) повторно. Повторне складання підсумкового контролю (екзамену,) допускається не більше двох разів з кожної навчальної дисципліни, у тому числі один раз – викладачеві, а другий – комісії, що створюється факультетом. Незадовільні оцінки виставляються тільки в відомостях обліку успішності. Здобувачам вищої освіти, які отримали не більше як дві незадовільні оцінки (нижче ніж 60 балів) з навчальної дисципліни, можуть бути встановлені різні строки ліквідації академічної заборгованості, але не пізніше як за день до фактичного початку навчальних занять у наступному семестрі. Здобувачі вищої освіти, які не ліквідували академічну заборгованість у встановлений термін, відраховуються з Університету. Особи, які одержали більше двох незадовільних оцінок (нижче ніж 60 балів) за підсумковими результатами вивчення навчальних дисциплін з урахуванням підсумкового контролю, відраховуються з Університету.

Вимоги до здобувачів вищої освіти щодо засвоєння змісту дисципліни:

Робота під час навчальних занять	Самостійна та індивідуальна робота	Підсумковий контроль
Отримати не менше 4 позитивних оцінок	Підготувати конспект за темою самостійної роботи, вирішити практичне завдання тощо.	Отримати за підсумковий контроль не менше 30 балів

9. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
97-100	Відмінно («зараховано»)	A	«Відмінно» – теоретичний зміст курсу засвоєний цілком, потрібні практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані, усі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані в повному обсязі, відмінна робота без помилок або з однією незначною помилкою
94-96			
90-93			
85-89	Добре («зараховано»)	B	«Дуже добре» – теоретичний зміст курсу засвоєний цілком, потрібні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані, якість виконання жодного з них не оцінена мінімальним числом балів, деякі види завдань виконані з помилками, робота з декількома незначними помилками, або з однією-двома значними помилками.
80-84			
75 – 79		C	«Добре» – теоретичний зміст курсу освоєний цілком , практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані , якість виконання жодного з них не оцінено мінімальним числом балів, деякі види завдань виконані з помилками , робота з декількома незначними помилками або з однією-двома значними помилками.
70-74	Задовільно («зараховано»)	D	«Задовільно» – теоретичний зміст курсу засвоєний частково, але прогалини не носять істотний характер, потрібні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, більшість передбачених програмою навчання навчальних завдань виконана, деякі з виконаних завдань містять помилки, робота з трьома значними помилками
65-69			
60-64		E	«Достатньо» – теоретичний зміст курсу засвоєний частково, деякі практичні навички роботи не сформовані, частина передбачених програмою навчання навчальних завдань не виконана або якість виконання деяких з них оцінена числом балів, близьким до мінімального, робота, що задовольняє мінімуму критеріїв оцінки
40-59	Незадовільно («не зараховано»)	FX	«Умовно незадовільно» – теоретичний зміст курсу засвоєний частково, потрібні практичні навички роботи не сформовані, більшість передбачених програм навчання, навчальних завдань не виконана, або якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до мінімального; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (з можливістю повторного складання), робота, що потребує доробки
21-40			
1-20		F	«Безумовно незадовільно» – теоретичний зміст курсу не освоєний, потрібні практичні навички роботи несформовані, всі виконані навчальні завдання містять грубі помилки, додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не приведе до значного підвищення якості виконання навчальних завдань, робота, що потребує повної переробки

10. Рекомендована література (основна, додаткова), інформаційні ресурси в Інтернеті

Основна:

1. Андрушко Я.С. Психокорекція : навч.-метод. посіб. Львів : ЛьвДУВС, 2017.
2. Бондаренко О.Ф. Психологічна допомога особистості : Навч. посібник для студентів ст. курсів психол. фак. та від-нь ун-тів. Харків :Фоліо, 2011.
3. Каліна Н.Ф. Психотерапія: підручник студ. вишів. Затверджено МОН України. Київ : «Академвидав», 2010.
4. Левчук Л.Т. Психоданаліз: історія, теорія, мистецька практика : Навч. посібник : Допущено МОН України Київ : Либідь, 2012.
5. Основи психотерапії : навч. посіб. / К.В. Седих, О.О. Фільц, В.І. Банцер та ін. Київ : Академвидав, 2016.
6. Порядок надання психологічної допомоги працівникам органів внутрішніх справ, які перебували в екстремальних ситуаціях професійної діяльності, пов'язаних із ризиком отримання поранень та психологічних травм : метод. рекомендації / уклад.: В.Ю. Ковальова, Т.В. Нещерет. Київ : [Б.в.], 2014.
7. Програма колекційної роботи з особами, які вчинили насильство в сім'ї, та основні засади її реалізації. Київ : Час Друку, 2010.
8. Рибалка В.В. Особистісноцентроване консультування клієнтів із патогенною психодинамічною неконгруентністю : метод. посіб. Київ : КМПУ ім. Б.Д. Грінченка, 2015.
9. Теорія та практика психологічної допомоги: навч. посіб. / В.І. Пасічник, І.І. Ліпатов, Л.Ф. Шестопалова, І.І. Приходько та ін. 2-ге вид. Х.: НА НГУ, 2016. 250 с.
10. Терлецька Л.Г. Психологія здоров'я: арт-терапевтичні технології : навч. посіб. Київ : ВПЦ "Київ. ун-т", 2015.
11. Тімченко О.В. Синдром посттравматичних стресових порушень: концептуалізація, діагностика, корекція та прогнозування : Монографія. Харків : Ун-т внутр.справ, 2010.
12. Цимбалюк І.М. Психологічне консультування та корекція: Модульно-рейтинговий курс : Навч. посібник : Рекомендовано МОН України. К.:Професіонал, 2015.
13. Шевченко Л.О. Діагностика та корекція психічних станів злочинників. Харків : Курсор, 2013.

Додаткова

1. Вознесенська О., Мова Л. Арт-терапія в роботі практичного психолога Використання арт-технологій в освіті. Київ : ТОВ Видавництво «Шкільнийсвіт», 2011.
2. Калька Н., Ковальчук З. Практикум з арт-терапії: навч.-метод. посібник. Ч. 1. Львів :ЛьвДУВС, 2020.
3. Карпенко Є. Методи сучасної психотерапії : навч. посібник. Дрогобич : Посвіт, 2015.

4. Климчук В. О. Психологія посттравматичного зростання: монографія. НАПН України, Інститут соціальної та політичної психології. Кропивницький : Імекс-ЛТД, 2020.

5. Кузікова С. Б. Основи психокорекції : навчальний посібник. Київ : Академвидав, 2012.

6. Практикум із групової психокорекції: підручник / С.Д. Максименко, О.О. Прокоф'єва, О.В. Царькова, О.В. Кочкурова. Мелітополь : Видавничополіграфічний центр «Люкс», 2015.

7. Яценко Т. С. Теорія і практика групової психокорекції: Активне соціально-психологічне навчання. Київ : Вища школа, 2014.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Портал професійних психологів України «У психолога». URL: <http://upsihologa.com.ua/>

2. Український науково-методичний центр практичної психології і соціальної роботи. URL: <http://www.psyua.com.ua>